

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer Torat emet

Abraham Josua Heschel

עשוהי מהרבא, לשה

Lemberg, 625 = 1865

צקמ תשרפ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9406

מכל עיני מלאות שבועות אף שהוא עלם הטוב אך מ"מ
 לדין למנוח בו כח אשר נמש יתפשט הכל ואפי' הרע כגון
 שרו של עשו אך שהי' נכלל בקדוש' כ"ז שהי' רבוק בקדושת
 יעקב' והנה זה מכונה בשם ביד הנשה כי שם מקומו' אבל
 כשהי' נכלל ביעקב מחמת רבקותו בעלמות יעקב עלמות
 הקדוש' אז הי' כשר וטהור ככל רמ"ח איברים' ולכך לא
 נאמר ביד הנשה עד יעקב' אבל כיון שהגיע למדרגה
 התחתונה ושם יש שליטה להחילוים' ותיכף התעורר שרו
 של עשו כנגדו והתחיל לאבק עמו' וירא כי לא יכול לעשות
 לו מאומה' אך זאת פעל שהפסיק עלמו מדביקות יעקב
 מחיבור הקדושה' וילא מן הכלל אל הפרט' וכיון שהפסיק
 ממקום חיבורו בקדושה' והוא נשלט בו הרע ותיכף אמרה
 תורה לאכול אותו' ו"ש ותקע כף ירך יעקב ר"ל שנעתק
 ונפסק ממקום יעקב ממקום הקדוש' בהאבקו עמו' אבל
 יעקב נשאר בקדושתו' והסן :

במדרש

על פסוק' בקראי עניי חלקי לדין כו'
 אמר ר' יסודא כך אמר דוד כי ראוי לך
 ללדיקו הואיל שאני משבט יהודה' וכתוב שמע' ה' קול
 יהודה ונראה דהנה יהודה יהודה ולא בוש שאמר לדין ממני
 ועי"ז פעל לעלמו שיהיה דיבורו נשמ' כי נתקשר בעולם
 הדיבור' כי באמת כשארם תקלקל מעשיו אז יש לו מקטרב
 ואינו שומע תפלתו אבל כשארם תורה ומקדים א"ע לפרש
 החטא שעשה אין למקטרב לומר שום דבר וממילא נתחק
 ונעשה סניגור' ויהודא שהודה ואמר לדין ממני עי"ז
 נתדבק בעולם הדיבור אך משה הוסיף להתפלל עליו ואמר
 לא די שימנע השם לדיבורו אלא אף לקולו לבד יקטיב
 ויאזן השם' כי יש כמה עינים אשר א"א לפרוט ע"י הדיבור
 ולדין לכולל בקול' שהקול היא כלול מכל האוזניות והדיבור'
 חס שאמר אחת ליסודה ויאמר ר"ל שכבר פעל יהודה לעלמו
 בחינת הריבור הוא התגלות הדבר ע"י אומיות המכונה בחינת
 זאת' אך על זאת התפלל משה ואמר שמע ד' בקול יהודה
 אפילו בקולו לבד תשמע' ואל עמו תביאנו שיהיה קשור
 בשרשו שיהיה הקול קשור במחשבה' דיו רב לו שיהיה
 הכוחות שלו רב' שיהיה בידו למשוך שפע על כני'
 כל מה שיראה כל מיני השפעות טובות והשאר אינו
 זוכר :

פרשת מהי

ויאמר נהס ישראל אביהם א"כ אפיס זאת עשו קחו
 מזמרת הארץ בכלים כו' ותרגום אינקלוס
 וכו' י"ל דרך רמז דהנה כתיב תכנף הארץ זמירות שמענו
 לבי ללדיק' דגם הארץ נוחות שירות ומשכחות להשי"ת
 והשבח שלה שהיא מבקשת שיתן לבי תפארה שימפאר ויהי'
 לו שעשועים ותענוג מלדיקו של עולם' דהארץ יודעת האמת
 דכל השפעות אשר משפיעים לה מן השמים הכל בא ע"י

מעשה הלדיק שהלדיק מתשיך שפע לכל העולמות וכל הברואים
 ולכל הדוממים והאוממים כלם מקבלים חיות ע"י מעשה
 הלדיק אשר מעורר מתחיל לעילא ובא שפע המכונה בשם
 מטר וגשם והכל ע"י הארם כמ"ש וארם אין לעבוד את כו'
 כי לא המטיר' וא"כ שהארץ מבינה שהמשכת שפעם בא
 ע"י לדיק לכך השיר ושבח שלה הוא יהי' לבי ללדיק' ויעקב
 נלגה בו רוח הקודש והבין מה שהקב"ה מנלל יסורים
 על השבטים הכל בא בשביל שזלזלו בכבוד של יוסף הלדיק
 שהוא הי' יסודו של עולם והס פנמו בו ולכך נתן להם יעקב
 עלה זו שישמו לבם ומחשבת' לתקן מדה זו' וזה שרמז להם
 קחו מזמרת הארץ בכלים ר"ל מה שהארץ מזמרת ומשכחת
 להקב"ה והשבח שלה שימרום הלדיק בעולם וזה שרמז להם
 שיתקנו מה שפנמו ויקחו זאת בכליהם ר"ל במחשבת' כמ
 בכליהם' והורידו לאיש מנחה מעט לרי הזכר בכתוב ששם
 מייים של מתנות לאיש הזה' רמז להם לתקן הששה מדות
 התלויים במדת הלדיק שהוא בחינת וא"ו חש"ה ואל שדי ית'
 לכס רחמים' הזכיר שם שדי על שאמר לעולמו די שהוא
 בחינת הסתפקות מידת הלדיק זה השם יתן לכס רחמים
 אכ"ר :

במדרש

על פסוק' ויאמר פרעה אל יוסף אתה
 תהיה על ביתי ועל פך יסק כל עמי רח'
 הכאף הגדל ממך' שני פרשיות כתב מדה בתורה' וזה
 למד פירשן מפרשה של אותו רשע אתה תהיה על בית
 יכול כמני ת"ל רק הכאף' גדל ממך' וכן הוא אומר קדושים
 תהיה יכול כמני ת"ל כי קדוש אני' קדושתו למעלה
 מקדושתכם כו' והוא תמוה ומה יכול כמני' וכי מה האדם
 יכול להדמות' אליו ביה בקדושה הלא כתיב אל מי דמיונים
 וכו' אך יש לומר דהנה קדושה הוא תורה אל דביקות
 האדם בהשי"ת' שמואם ברע ועושה גדר' לאבריו ומדבר
 עלמו אל טוב האמיתי' ועי"ז הוא ממשיך עליו הקדושה
 תלמעלה ידוע תאמר חז"ל דהקב"ה מניח תפילין ומח
 כתיב בהו' ומי כעמך ישראל כו' דודאי אין שייך לומר על
 השי"ת שמופסט מכל לורה ודמות שמניח תפילין' רק שהיה
 דרך תשל ומרמז על דביקת הש"י בכני' שמתחבנתו ומח
 שלו על זרע ישראל להיטיב להם' ולהשניח עליהם'
 ולהשפיע להם כל מיני טובות וחסדים זהו הבחינה של
 דביקות הש"י נקרא בשם תפילין כי עיקר כוונת מלות תפילין
 שאנו מניחים הוא גם כן רמז ליחד מחשבותינו ותאזננו לבי
 לעבדתו ית"ש ואנו משעבדים המוח שלנו והלב והיור לנגד
 לשעבד שכל תחת כחות העליונים' ולכך נקראת תשמע
 קדושה ר"ל דקדושה ירמוז על דביקות השם' וז"ש קדושה
 תהיו ר"ל שתגיעו למדות הדביקות בשמו י"ת לייחד
 האיברים אליו ית' וז"ש יכול כמני ר"ל שדביקו של ז'
 ישראל יהי' כ"כ כמו הדביקות של הש"י לנו' לזה קאמר
 המדרש ת"ל כי קדוש אני קדושתו למעלה מקדושתכם'
 זה בוודאי אין שום נכרא יכול להתדבק אליו ית' כמו דביקת
 רלן

וביך להס בבחי' שני' וסמך גאולה לפרנסה לומר מה גאולה
 הוא פלא ר"ל דחיבת גאולה מורה כהקב"ה מעורר רחמי
 עליו וגואל אותו אף שאין ראיון מלך נפשינו ומעשינו
 הטובים כמו שסדרו לנו חנני' כה"ג בשמונה עשרה ומביא
 נו אל לבני בנייה למען שמו באהבה ר"ל אף שאין מזכותינו
 הקב"ה מעורר רחמינו אלינו מעולמות העליונים : והעולמות
 הגנוזים והנפלאים פלא עליון אשר שם החירות מכל ואין
 שום רמז דין וקטרוג כלל למקול במאזני לך אס ראו לרחם על
 יחיד זה או על כלל זה כולו רק מלך המלך ורחמים הפשוטים
 אשר עבטם להטיב בלי שום טעם והנאה דבורתי כשאנו
 רחמים מלך מעשינו לא שייך גאולה : רק כמו שהיה בשעת
 ילידת מלכים דכתיב או הנסה חלקים לבוא לקחת לו גוי
 מקרב גוי ר"ל אף שהי' ישראל אז בבחינת השמות גאל
 אותה וניסה אותה לשון הרימה גם והתפלל יעקב שאף
 הפרנסה שכני' לריכס יהיה גי' ע"ד זה להיות ע"י פלא
 עליון שלא להשניח עליו אס רחמים אנו מלך מעשינו
 ולהשפיע שפע פרנסה והלטרות ב"י ע"י רחמים הפשוטים
 שהקב"ה יפתח לנו את אולרו הטוב ולהריק לנו ברכה עד
 בלי די ע"י חסדיו הגדולים מעולמות הגבוהים והקדושים שלא
 יהיה שוסקטרוג ושלא להשניח על מעשינו ורי' שמואל בר נחמני
 הוסיף והוא דהפרנסה לריכס רחמים יותר מן הגאולה כי
 הגאולה ע"י שלים אבל הפרנסה לריכס הקב"ה בעלמו לחמור
 חתירה מתחת כסא כבודו ולהשפיע לנו מעולמות עליונים
 הגנוזים ורחמים גדולים אשר מתחת של פרנסה אינו אלא
 בידו של הקב"ה בעלמו כמו שאנ' פותח את ידך ומשביע לכל
 מי רצון אמן כן יהיה רצון

פרשת שמות

בפסוק

וירא אליו ה' בלבת מתוך אש הסנה : במדרש
 שהיד אני ישנה ולבי' עד אני ישנה מן המלכות
 ולבי' עד לעשותן פתחי לי כו' יונתי שנחמנו עמי בסני
 שמתרו כל אשר רבר ה' נעשה כו' דשורש הדבר דמי ויכל
 לשער גודל האהבה והחשוקה הנכבדת אשר יש להבורא ברוך
 הוא לכנסת ישראל זרע אברהם יידו אשר בשבילם נבראו
 כל העולמות וכל האללים והגבראים והיגורים והנעשים הכל
 פעל ה' למען ישראל ובעבורם נבראו כל השפעות טובות
 וכל מיני חסדים טובים כי הם עיקר ושורש כל הבריאה והם
 כלולים ברצונו הפשוט במחשבה הקדומה לכל הקדומים :
 וראשון לכל הסיבות ותחלה לכל היות והנמצאים שבעולם
 שבשביל מחשבה זו שעלה ברצונו הפשוט להטיב לברואיו
 ברא וסידר כל מעשי בראשית ועבורם גאלו כל העולמות
 להוציא זו המחשבה מכח אל הפועל : זה שמלינו בחיקוי
 זוהר הקדוש על פסוק ותרב חכמת שלמה מכל חכמת בני
 קדם דהנה עיקר עבודת של בני ישראל בקיום החורם
 והמלות לריך להיות כרי להוציא מן הנקוד' עמירא ומן רצון
 הקודם מכח אל הפועל לבוא הדבר אל התגלות ולסחעור

הרצון

הוא טוב של שמו ית' אל הברואים וא"ח לנברא לבח למררי'
 כזו וק"ל :

בפסוק

בירמי' כי הנה די ברא חדשה בארץ : נקבה
 חסובב נבר . דהנה כל דבר בעולם קודם שבא
 המור השבירה וביטול המליחות או עדין לא נגמר שלימות
 הדבר כי עומדת בכל יום להסבר ולבא לירי הפסד וכליון
 אבל כשבא לירי השבירה וביטול אזי נכנס הדבר בבחינת מה
 נהנה בא התחדשות והארה לכל הוא . וזהו שמקיים אותה
 ענין התבואה כ"ז שהיא שלימה בארץ או א"ח שמתמיד רק
 שדקב ובא לירי אפס ואין אז מלמיה השועה והבן והנה
 אף עזה השבירה הוא דין ונבורה אעפ"כ מעוטף בחוכו
 חתמים גדולים שע"י השבירה וביטול בא החיקון והוא
 מניח דבר שהוא רחמים ושה"ס די ברא חדשה בארץ שנותן
 ללי' בחינת חדשה מבחינת מה . וז"ש נקבה חסובב נבר .
 ל' שהכלי מסבב הנבירות ר"ל שאעפ"י שבא לירי ביטול
 כל מ"מ הוא בחינת נבר לשון זכר ורחמים גדולים ודי למבין :

פרשת ויהי

בפסוק

ויברך את יוסף ויאמר הא'קים הרועה אותי
 מעודי עד היום הזה כו' התלאך הנואל
 י' איתא בילקוט סמוך לגאולה פרנסה לומר לך
 מה פרנסה בכל יום אף גאולה בכל יום ומה גאולה
 הוא פלא אף פרנסה היא פלא ר' שמואל בר נחמני
 מדר פרנסה גדולה מן הגאולה דאלו בני גאולה
 תיב המלאך וכו' ואלו בני פרנסה כתיב פותח את
 יד הכוונה דהתחיל בברכת יוסף ולא סיים כולו רק מה
 נדר את בניו אף דהאמת הוא דזו ברכת הריק המכונה
 על יוסף בחינת המשביר ומשפיע : כי הדיק רואה שישפיע
 מראש שפע פרנסה טובה וישועה וכל הלטרות ומזה
 מה הדיק : וזהו ברכתו שביך יעקב לבניו אשר הם
 יד לכני' והתפלל עליהם שני דברים וזהו שרמו אותם
 מה שממך גאולה זו לפרנסה לומר לך מה פרנסה בכל יום
 גאולה בכל יום ר"ל שאנו רואים שכני' לריכס השפעות
 על יום והקב"ה זן ומפרנס כל הברואים מקריני רחמים
 ויראים השפעתו מתחתו אפי' רגע א' לא היה קיום
 בראים בעולם כן לריך האדם לקרב את הגאולה בכל
 אף שהגאולה האמיתי' עדיין הוא נעלם ומכוסה מתחתו
 ע"כ לריך האדם ללאח בכל יום מגלות ומשעבוד יר'
 וע להשליך מעליו כל הלקי הרע : ולקשר את נפשו
 השלימה בכל חלקי הטוב ולהדביק בשורש האמת כמו
 חמור קרבה אל נפשי גולה שריך לקרב אל נפשו הגאולה
 להתקרב אליו ית' ב"ה בתויה ובחפלה ומע"ט להעלות כל
 מלכות הקדושות שנפלו להעלותם אל הקדושה מידי יום
 וזו ואין עליות יום א' דומה לחבירו וזהו הגאולה בכל
 ע"ד ש"ה יתקן חלקו ואז יתקרבו אחד אל אחד ואז
 י"י גאולה שלימה בתהרה בימינו עוד התפלל יעקב